

**ЩОДО ДОСВІДУ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА
З ПИТАНЬ ПОТРАПЛЯННЯ ДО ЗАСУДЖЕНИХ,
ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ, ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ**

Дерев'янко Н. З.

*доктор філософії в галузі права, доцент,
академік Академії адміністративно-правових наук,
Почесний професор Baltic Research Institute
of Information Economic Area (Латвія),
завідувач кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових
дисциплін Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Властиміл Віцен

*доктор права, професор,
ректор Університету політичних та соціальних наук
Чехія*

З метою реалізації нашої державою завдань щодо адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу [1], нами детально опрацьовано досвід Республіки Польща щодо запобігання потрапляння до засуджених, позбавлених волі, заборонених предметів.

Варто зазначити, що окремі положення КВК Республіки Польща доцільно застосовувати і у нашій державі. Так, у § 1 ст. 73 КВК РП закріплено положення про те, що у кожному закладі підтримується дисципліна і порядок з метою гарантування безпеки та реалізації завдань покарання у виді позбавлення волі, в тому числі охорони суспільства перед злочинністю [2, с. 25], що без сумніву має пряме відношення до питань, які визначають заборони для засуджених до позбавлення волі в Україні.

Окремо слід звернути увагу на положення п. 5 ст. 90 КВК Республіки Польща, а саме – засуджені можуть користуватися власною білизною та взуттям, а з дозволу директора карного закладу – також одягом, чого немає ні в КВК України (ст. 107) [3], ні в Правилах внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (розділ II, додатки 3 та 5) [4].

У той самий час, слід звернути увагу на те, що на відміну від кримінально-виконавчого законодавства України у відділі 4 КВК Республіки Польща «Право і обов'язки засудженого» відсутні

положення щодо права особи, яка відбуває покарання зберігати і використовувати речі, які не заборонені для них.

Варті уваги положення § 1 ст. 106 КВК Республіки Польща щодо права засудженого користуватися релігійними послугами та володіти необхідними для цього книжками, записками та предметами. Зазначені норми відсутні в ст. 107 КВК України [3], яка визначає право засуджених, позбавлених волі в Україні. Водночас така норма міститься у додатках 5 до Правилах внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [4], чим з незрозумілих причин розширено права зазначених осіб з питань релігійної діяльності. Звертаємо увагу, що зроблено це не на рівні закону, а на рівні відомчого нормативно-правового акту.

Спільним у КВК України (ст. 102), так і в КВК Польщі (п. 6 ст. 116) зазначено, що засуджений, позбавлений волі, може піддаватись, у випадках і на засадах, передбачених окремими правилами, особистому контролю, обшуку, здійснюваному за допомогою особи тої самої статі, під час відсутності осіб протилежної статі та фотографуванню з метою ідентифікації, що має практичне значення з огляду реалізації заходів по запобіганню потрапляння до засуджених заборонених предметів.

Однією з підстав дисциплінарної відповідальності засуджених в карних закладах Польщі є порушення ними заборон, які виникають із закону, статуту чи інших документів, виданих на їх підставі, або існуючого в карному закладі чи місці роботи порядку (§ 1 ст. 142 КВК Республіки Польща), що не тільки відображає підхід, який закріплений у нормотворчій діяльності сфери виконання покарань України (заборони встановлюються у підзаконних нормативно-правових актах, але й встановлюють додатковий порядок введення заборон на рівні директора карного закладу.

У загальних рисах про предмети, речі і вироби, які тимчасово може зберігати директор карного закладу чи СІЗО, мова ведеться й у § 1 ст. 247 КВК Республіки Польща (це випадки режиму особливих умов у місцях позбавлення волі), чого немає, зокрема, в ст. 105 КВК України.

Отже, слід констатувати, що в КВК Польщі відсутнє поняття «заборонені предмети» та не визначений перелік виробів і речовин, які не вправі засуджені тримати при собі та використовувати у ході відбування покарання у виді позбавлення волі – всі ці питання регулюються підзаконними нормативно-правовими актами.

Література:

1. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. *Урядовий кур'єр*. 2004. 20 квітня С. 2–3.

2. Юхим'юк О. М., Колб О. Г., Косило А. Б. Кримінально-правова характеристика Кримінально-виконавчого кодексу Польщі : метод. рекомендації для студ. юрид. факультету. Луцьк : РВВ Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 90 с.

3. Кримінально-виконавчий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення 19.10.2023).

4. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text> (дата звернення 19.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-327-2-17>

РОЛЬ ЖЕРТВИ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Джу́жа О. М.

доктор юридичних наук, професор,

заслужений юрист України,

головний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності

та захисту прав інтелектуальної власності

Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

Різні аспекти вивчення особи та поведінки жертви злочину професор Л. В. Франк визначав за трьома основними параметрами: статусу, позиції та ролі жертви [1, с. 58–59].

Під статусом жертви слід розуміти сукупність її прав, обов'язків та форм діяльності.

Визначення статусу жертви має велике практичне значення. Так, у ряді статей Закону про кримінальну відповідальність як кваліфікуючі зазначені ознаки, що дозволяють судити про статус жертви (щодо вагітної жінки; малолітньої, безпорадної особи або особи, яка перебуває в залежності від винного; скоєння насильницьких злочинів щодо особи або її близьких у зв'язку з виконанням ними своїх